

OBSAH

1.	ÚVOD	1
2.	ZÁKLADNÍ POJMY	3
3.	ZÁKLADNÍ PŘÍČINY ZDROJŮ POŠKOZENÍ ZDRAVÍ ČLOVĚKA PŘI PRÁCI V HLUBINNÝCH DOLECH	5
3.1	Charakteristika důlních pracovních podmínek	5
3.2	Charakteristika zátěže	5
3.3	Základní činitelé ovlivňující úroveň bezpečnosti práce	6
4.	PLYNODAJNOST A DŮLNÍ DEGAZACE	9
4.1	Přírodní podmínky	11
4.1.1	Mocnost dobývané sloje	11
4.1.2	Hloubka uložení dobývané sloje	12
4.1.3	Úklon dobývané sloje	12
4.1.4	Stupeň prouhelnění sloje	13
4.1.5	Pórovitost uhlí dobývané sloje	13
4.1.6	Plynopropustnost horninové vrstvy	13
4.1.7	Obsah vody v uhelné hmotě	14
4.1.8	Četnost a plynová aktivita tektonických poruch	14
4.1.9	Původní plynonosnost oblasti	14
4.1.10	Pevnost uhelné hmoty dobývané sloje	15
4.1.11	Tlak plynu ve slojích a průvodních horninách	15
4.1.12	Počet a mocnost slojí nacházejících se v pásmu ovlivnění dobývané sloje a jejich vzdálenost od dobývané sloje	16
4.2	Technicko - provozní podmínky	16
4.2.1	Způsob likvidace vyuhleného prostoru	16
4.2.2	Systém vedení porubní fronty (systém větrání porubu)	17
4.2.3	Manipulace s rozpojeným vydobytým uhlím	18
4.2.4	Rychlost postupu porubní fronty	18
4.2.5	Délka porubní fronty	19
4.2.6	Mechanizace vyuhlovacího procesu - technologie dobývání porubu ...	19
4.2.7	Boční migrace plynu z piliře obnaženého porubní chodbou	19
4.2.8	Vzájemné ovlivňování slojí, respektive lávek	19
4.2.9	Časování postupného odrubávání oblasti jednotlivými poruby	20
4.2.10	Důlní degazace	20
4.2.11	Vzájemné ovlivňování důlních děl	20
4.3	Nejdůležitější používané metody prognózy plynodajnosti, resp. plynonosnosti a zohlednění přírodních a technicko - provozních podmínek v nich	21
4.3.1	Metoda báňsko-statistická	21
4.3.2	Metoda $V^h - W^\phi - PN$ (dle Škuty - VVUÚ)	22
4.3.3	Metoda porubní plynodajnosti a její regulace (dle Škuty - VVUÚ)	22
4.3.4	Metoda stanovení plynonosnosti slojí (podle Hedbávného - VVUÚ) ...	22
4.3.5	Metoda dle směrnice č. 13 GŘ OKD	24
4.3.5.1	Prognóza plynodajnosti porubu	24

4. 3. 5. 2	Prognóza plynodajnosti přípravých děl	25
4. 3. 6.	Metoda "EXPRES"	26
4. 3. 6. 1	Podstata modelu	26
4. 3. 6. 2	Postup výpočtu	28
4. 3. 6. 3	Návod k prognóze určení plynonosnosti uhelných slojí a metanodajnosti dolů	28
4. 4	Metoda ovlivňujících faktorů (OF)	30
4. 4. 1	Prognóza plynodajnosti porubu	30
4. 4. 2	Prognóza plynodajnosti dlouhého důlního díla	33
4. 4. 3	Prognóza plynodajnosti dolu, či oblasti jako celku	34
4. 4. 4	Úprava metody prognózy plynodajnosti na podmínky jednotlivých dolů OKR	34
4. 5	Lokální prognóza plynodajnosti porubu metodou "OF-L"	36
4. 6	Dílčí závěr k plynodajnosti	38
4. 7	Důlní degazace	38
4. 7. 1	Aspekty zavádění důlní degazace	38
4. 7. 2	Degazace a její členění	41
4. 7. 2. 1	Degazace z povrchu	41
4. 7. 2. 2	Degazace důlní	41
4. 7. 3	Degazační stanice	41
4. 7. 4	Degazační plynovod	46
4. 7. 5	Degazační vrty	52
4. 7. 6	Degazační metody	53
4. 7. 6. 1	Degazace dlouhých důlních děl	53
4. 7. 6. 2	Degazace porubů	54
4. 7. 6. 2. 1	Degazace porubů vedených z pole	55
4. 7. 6. 2. 2	Degazace porubů vedených do pole	56
4. 7. 6. 3	Degazace porubů plynosběrnými chodbami	56
4. 7. 6. 4	Degazace stařin	56
4. 7. 6. 5	Dílčí závěr k degazaci	56
5.	RIZIKO SPALNÝCH ZPLODIN PŘI PRÁCI MECHANISMŮ S DIESELOVÝM MOTOREM	57
5. 1	Úvod	57
5. 2	Spalování v motoru a výfukové plyny	57
5. 3	Větrání pracovišť se samohybnými mechanismy	58
5. 4	Měření na pracovišti mechanismů	60
5. 5	Výsledky měření	61
5. 5. 1	Měření spalin ve výfuku	61
5. 5. 2	Měření spalin v ovzduší pracoviště	63
5. 5. 3	Zjišťování koncentrace radonu a sumární energie a jeho rozpadových produktů	64
5. 5. 4	Měření ostatních parametrů (prašnosti, vlhkosti, hlučnosti)	65
5. 6	Stručné shrnutí	65
6.	RIZIKO VRSTVENÍ METANU V DŮLNÍCH DÍLECH	65
6. 1	Podstata vrstvení metanu	66

6. 2	Teoretická možnost vzniku metanových vrstev	66
6. 3	Zjišťování metanových vrstev na dolech OKR	68
6. 4	Faktory ovlivňující tvorbu metanových vrstev	71
6. 5	Opatření k zábraně vrstvení metanu	72
6. 6	Stručné shrnutí	73
7.	RIZIKO NEVHODNÉHO MIKROKLIMATU	73
7. 1	Působení mikroklimatu na člověka	74
7. 2	Hodnocení pracovní tepelné zátěže organismu	75
7. 2. 1	Hodnocení fyziologické	76
7. 2. 2	Hodnocení predikční	76
7. 3	Přípustné hranice mikroklimatických podmínek v některých zemích	77
7. 4	Hodnocení mikroklimatu podle našich BP č.j.1/1971 ČBÚ	78
7. 5	METODIKA MĚŘENÍ A HODNOCENÍ MIKROKLIMATU V UD PŘÍBRAM	79
8.	RIZIKO PRAŠNOSTI	79
8. 1	Základní vlastnosti prachu	79
8. 2	Škodlivé účinky prachu na lidský organismus	81
8. 3	Měření a hodnocení prašnosti	82
8. 4	Přípustné koncentrace prachu	84
8. 5	Opatření proti škodlivým účinkům prachu	84
8. 5. 1	Technická protiprašná opatření	85
8. 5. 2	Organizační opatření v boji proti prachu	86
8. 5. 3	Zdravotnická opatření	86
8. 6	Stručné shrnutí	86
9.	OFENZÍVNÍ ZPŮSOBY ZDOLÁVÁNÍ DŮLNÍCH POŽÁRŮ	87
9. 1	Přímá likvidace aktivním zásahem	87
9. 2	Nepřímá likvidace	87
9. 3	Kombinovaný způsob	89
9. 4	Ofenzivní hašení důlních požárů pomocí paroplynových generátorů	89
9. 4. 1	Parametry paroplynové směsi	90
9. 4. 2	Paroplynový generátor GIG-4	90
9. 4. 3	Paroplynový generátor GAG-2	93
9. 4. 4	Taktika nasazení paroplynového generátoru	94
9. 4. 5	Výběr místa pro instalaci zařízení	95
9. 4. 6	Příklad nasazení paroplynového generátoru GIG-4	96
9. 4. 7	Stručné shrnutí	97
9. 5	Inertizace dusíkem	98
9. 5. 1	Vlastnosti dusíku	98
9. 5. 2	Přeprava plynného dusíku	99
9. 5. 3	Přeprava kapalného dusíku	100
9. 5. 4	Skladování kapalného dusíku	101
9. 6	Nové způsoby výroby dusíku pro možnost použití v dole	103
9. 6. 1	Pojízdný dusíkový agregát LINDE GAN 800 M	103
9. 6. 2	Molekulární síta pro výrobu plynného dusíku	104

10.	RIZIKO HLUKU A VIBRACÍ	107
10. 1	Základní údaje o hluku a vibracích - výklad pojmů	107
10. 2	Účinky na lidský organismus	109
10. 2. 1	Účinek hluku na lidský organismus	109
10. 2. 2	Účinek vibrací na lidský organismus	110
10. 3	Hodnocení hluku a vibrací	112
10. 4	Stručný přehled opatření proti škodlivým účinkům hluku a vibrací	112
10. 4. 1	Ochrana před hlukem	112
10. 4. 2	Ochrana před účinky vibrací	113
10. 5	Stručné shrnutí	113
11.	RIZIKO OPTICKÉ	114
11. 1	Problematika osvětlení v dolech	114
11. 2	Přehled důlních svítidel	115
11. 3	Hlavní zásady při používání osobních svítidel v dolech	117
11. 4	Nové směry v osvětlování důlních provozů	117
11. 5	Stručné shrnutí hlavních zásad správného osvětlování v dolech	118
12.	VLIV LIDSKÉHO ČINITELE NA BEZPEČNOST PRACOVNÍHO PROCESU	119
12. 1	Pracovní schopnosti člověka	119
12. 1. 1	Vliv věku	119
12. 1. 2	Vliv vzdělání	119
12. 1. 3	Vliv délky praxe	119
12. 1. 4	Vliv fyziologických funkcí a fyzické zdatnosti pracovníků	120
12. 2	Neuropsychické vlastnosti pracovníků a možnosti jejich ovlivňování ..	120
12. 2. 1	Vliv prostředí na bezpečnost při práci	121
12. 2. 2	Vliv předchozích zkušeností a výchovy	121
12. 2. 3	Pracovní morálka a mezilidské vztahy na pracovišti	121
12. 3	Režim práce a odpočinku a úroveň bezpečnosti při práci	121
12. 3. 1	Oddechový čas	122
12. 3. 2	Aktivní odpočinek	122
12. 4	Výchova k bezpečné práci	122
12. 5	Stručné shrnutí	122
13.	SEBEZÁCHRANA PŘI DŮLNÍCH NEHODÁCH	123
13. 1	Sebezáchranné přístroje - obecně	123
13. 2	Sebezáchranné přístroje filtrové	123
13. 2. 1	Sebezáchranný přístroj ZP-4	124
13. 3	Sebezáchranné přístroje izolační - SPI	126
13. 3. 1	Povinné vybavování důlních pracovníků sebezáchrannými přístroji izolačními	126
13. 4.	Sebezáchranné přístroje izolační s tlakovým kyslíkem s otevřeným okruhem dýchání	129
13. 4. 1	Doplňkový sebezáchranný přístroj DSP - 1	129
13. 4. 2	Sebezáchranný přístroj ATSO/1-5 Polsko	130
13. 4. 3	Potápěčský sebezáchranný přístroj ZP-10	130

13. 4. 4	Ochranná pomůcka P-76	131
13. 4.5	Hadicový dýchací přístroj HDP-5	132
13. 5	Sebezáchranné přístroje izolační s tlakovým kyslíkem s uzavřeným okruhem dýchání	132
13. 5. 1	Sebezáchranný přístroj AU-9E, Polsko	132
13. 6	Sebezáchranné přístroje izolační s chemicky vyvíjeným kyslíkem	133
13. 6. 1	Sebezáchranný přístroj izolační ŠSS-1 U	135
13. 6. 2	Sebezáchranný přístroj AUER/MSA SSR 30/100	136
13. 6. 3	Sebezáchranný přístroj ŠSM-30	137
13. 6. 4	Sebezáchranný přístroj OXYBOKS-K	139
	Sebezáchranný přístroj SR 100	140
13. 6. 5	Sebezáchranný přístroj izolační AUER SSR 120	141
14.	REGENERAČNÍ DÝCHACÍ PŘÍSTROJE	143
14. 1	Dýchací přístroj dräger BG 174	144
14. 2	Dýchací přístroj R Ch S	146
14. 3	Poznámka k fyziologii dýchání	147
14. 3. 1	Správné dýchání	147
14. 3. 2	Potřeba kyslíku pro dýchání	148
4. 3. 3	Nebezpečí alkoholu pro funkci pohlcovače CO ₂	148
14. 3. 4	Vliv vyšší koncentrace CO ₂ na dýchání	150
15.	BÁŇSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	152
15. 1	Úvod	152
15. 2	Úkoly a poslání báňské záchranné služby	152
15. 3	Báňské záchranné sbory	153
15. 4	Organizace báňské záchranné služby	154
15. 5	Příprava akceschopnosti záchranných sborů	154
15. 6	Mobilizace sil a prostředků	155
15. 7	Organizace záchranných zásahů	155
15. 8	Mezinárodní spolupráce	156
15. 9	Perspektivy báňské záchranné služby v ČSFR	156
	LITERATURA	159
	OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	165